

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pavli Segneri E Societate Jesu, Qvadräginta Sermones

Segneri, Paolo

Antverpiae, 1695

Sermo XXIV. Die Martis post quartam Dominicam. Docetur peccatorem non debere judicari secundum formam externam, cum numquam in illo vultus cordi respondere possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52734](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52734)

SERMO VIGESIMUS QUARTUS.

DIE MARTIS POST QUARTAM DOMINICAM.

Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. ioan. 7.

I. Amiliare aucupibus stratagema est, ut, cum aviculam rariorem capiunt, cavere includant, solerter eidem provideant, ut ibi contentissima vivat, alimentis abundet, puro sudoque aere gaudeat, exultet, & tripudiet, nec minus in carcere suaviter cantillet, quam libera solebat. Sed qua de causa id faciunt? an non enim avicularum vitæ insidiantur aucupes, an non illas, sclopis, omnique armorum genere insectantur, occidunt, & maximo numero jugulant? unde ergo huic soli tantum amoris exhibent? Nolite hoc mirari, Auditores; non est hic amor, sed dolus aucupum: id unum intendunt, ut plures alias alliciat, & in eisdem, quos ipsa induit, laqueos trahat, dum ceteræ vident, sociam in cavea suo indulgere genio & deliciis affluere, & sic plerumque accidunt, ut, dum ex innumeris aviculis una à cæde servatur, innumeræ aliæ ad lanienam destinantur. Simili artificio dæmon cum peccatoribus utitur, cuius unicum studium in co-

versatur, ut illis persuadeat, bene se lautèque in obsequio suo habituros, seque rerum ac voluptatum omnium copiâ abundaturos, unde non est, si nonnullis, quos magis sibi devotos & devinctiores habent, pessimus ille veterator suam prosperam, honorificos appellatus, & popularis auræ gloriæ procuret, quâ olim Pharisei quærebant. Sed hic vel maxime habet Christi doctrina, nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Nolite decipi, ne decipi, Christiani, si peccatorum renam lætamque frontem expugnant, & nescio quam felicitatem ostentent; fallax est hæc speciemerè secundum faciem: sique unquam aliàs, hic maxime verum est, pro oculi, vultus persape mentiuntur. Si enim creditis, Phariseos, quos deo graphicè D. Joannes depingit eos fuisse intus, quales foris apparebant? foris videri poterant animosi, felices, ac sorte suâ contentissimi; intus invidiâ, & rabie rubecebant. Cur ergo fidem incauti tam facilem dæmoni datis, qui lætus

bis faustosque dies promittit, si ejus vos obsequio mancipabitis? ô falsitatem? ô dolum! spernite hæc sibi, ridete illicia, vestram in perniciem & interitum intenta; ego interea, ut has vobis fraudes clarius detegam, hodie vobis demonstrabo, quod, licet aliud frænum non esset, nos à flagitiis continendi, sufficere debeat infelix & miserimus status, in quo peccatoris animus versatur: aures benignas admovete, & videbitis.

II. Nemo ignorat, graves esse dolores, quos in partu puerperæ experiuntur; ubi tamen pepererint, & matres se vident, & prolis quidem masculæ, tanto solatio affluunt, ut omnium ærumnarum, quas in partu exantlârunt, obliviscantur: jam non meminit pressura propter gaudium. Nollem judicetis, parem esse sortem animæ peccatoris parturientis, sed omnino contrariam; tamen enim, si partus hora advenit, aliquem voluptatis sensum experiatur, tam grave tamen animi tormentum, tristitia ac dolor eam postea obruit, ut omnem solatii, quod prælesit, memoriam absorbeat: jam non meminit gaudii propter pressuram. Non mea, sed D. Chrylostomi est hæc cogitatio, cui totam, quam habeo, sacram eloquentiam debeo, & cui præ reliquis SS. Patribus me totum debere profiteor; audite, quid dicat: *mulieribus ante partum labor est ingens, post partum verò relaxatio; verum hic non item, sed dum parturimus corruptos affectus, delectamur, gaudemusque, ceterum ubi fuerimus enixi malum illum pue-*

rum peccatum, tum conspectâ faditate partus, discruciamur gravius, quam mulieres parturientes. Neque in ulla facillè alia veritate asserenda adeo consentiunt scriptores, quâ Christiani, quâ Ethnici, sacri juxta ac profani, quàm dum docent, non inveniri in mundo tormentum acerbius, reâ maleque affectâ conscientia.

III. Grande tormentum, non negaverim, exilium est; Ovidius tamen illud animo malè sibi conscio postposuit: grande malum cæcitas; huic tamen ream conscientiam Orestes prætulit: Plautus celebris ille Comicus non horruit dicere; *nihil est miserius, quàm animus hominis male conscius.* Apprimè noverat Cicero, furias illas, quæ suo in theatris aspectu spectatores terrere solent, sulphureis facibus & anguibus horridæ, non nisi fabulas esse & commenta, verissimas tamen impiorum furias esse culpas ac scelera: *ha sunt impiis assidua domesticaque furia*, quodque Cicero sapienter censuit significari horrificis nominibus, Alectus, Tisiphones & Megæra, id ipsum Poëtæ adumbrare voluerunt per vulturem præcordia Titii depascentem, & aquilas viscera Promethei lacerantem. Quid de Plutarcho, Seneca, & Platone dicam, morales Philosophiæ Magistris; quorum si monumenta evolvantur, patebit conspicuè, maximam peccantium pœnam illos judicasse ipsum peccatum: *prima, & maxima peccantium est pœna, peccasse.* Verum, ut ad Doctores, & sanctitate propria, & populorum reverentiâ conspicuos ve-

niamus, quid Divus Gregorius Papa
c. 7 in 7. scripserit, auscultate: inter multipli-
Psal pa- ces, inquit, anima tribulationes, &
nis. innumerabiles afflictionum molestias,
 nulla major est, quam conscientia delictorum. Rursus: nulla poena gravior est, malâ conscientia. Ilidorus: nulla poena major malâ conscientia, Bernardus: quae poena gravior, quam interioris vulnus conscientia? Ita pariter Ambrosius testatur: sed quid alienas auctoritates emendicare necesse est, cum Divina supertant oracula, quae graphicè atrocem impij statum depingunt, nunc in Adamo vel auræ sibilum & umbram expavescente, nunc in Caino ad quem vis folii motum trepidante, nunc in Lamecho oculatum homicidium sponte suâ confesso, cum tamen nemo illi diem diceret, nec in iudicium lite motâ traheret, nec ullam illius notitiam haberet. O miserum Davidem! qui fronte quondam intrepidâ coram Goliatho stetit, qui leones strangulavit, gulam uris elisit; is, inquam, adulterio cum Bethsabæa patrato, in eam animi vilitatem redactus est, ut vel unum militem Uriam timeret! Quid? exclamat Divus Chrysostomus, nonne tu Imperator es? nunquid exercitus ad nutus tuos habes paratos? nunquid hastas & enses intorques? nonne gladii potestatem habes? quid ergo times, tamen illata Uriæ injuria innotescat? hi nimirum conscientiae turbatae, sollicitae, & inquietae inevitabiles effectus sunt: *In Psal. 20. Rom. 1.* *dete fratres, pergit sanctus, & admittamini, quantum mali sit delictis ob-*

noxium fieri, Rex militem timet, & formidat subditum. Sed quid dico? infinita sunt in sacris litteris exempla atrocis carnificinae, quam crimen in corde peccantis exercet; hoc Saulis furiae, Achabi deliquia, Balthazaris tremor demonstrant, illaque impiorum anxietates, quas Jobus elegantissimè descripsit: sonitus terroris in auribus illius semper, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. Et o uriam mihi liceret, longius in hoc argumentum me effundere, enimverò hoc Jobi effectum omnium gentium testimonio & approbatione firmarem: Flaccum Aegypti Proconsulem, natus Philo, cum ob delicta relegatus in Insulam esset, adeo diris conscientiae turris fuisse agitato, ut nemine persequente, nocte intempesta à lecto exilicret, mox tremens & anxius in apertam campi planitiem fugerit, & defixis in caelum oculis clamavit: festio enimverò, Numen aliquod cœli dominari; mox singillatim scelera sua commemorans, heu, nimium quantum scio, clamabat, atroces me illorum poenas daturum, scio, scio poene bene, horum facinorum poena me moneat, scio, scio. Mox semimortuus in terram collapsus jactabat brachia, concutiebatur genua, totoque corpore trepidabat, usque dum gelido sudore diffuens, omnium sensuum deliquitum pateretur. Theseus Thraciae Rex, & Papirius Senator Romanus, violentas sibi manus intulere, quia perferendis exulceratae conscientiae morsibus impares fuerunt, quos illi ab alteri, alteri verò commissi incertis

memoria excitabat, ut Pausanias & Plutarchus testantur. De Tiberio Imperatore indubitatum est, nec Romanæ urbis majestatem, nec Capræ insulæ delicias, nec silvarum umbras impedire potuisse, quin crebris singultibus, cordis impuri, omni solatio destituti, angustias testaretur: *Tiberium non fortuna, non solitudines protegebant*, ait Tacitus, *quin tormenta petiveris, suasque ipse penas fateretur*. Longum foret, horrenda somnia Theodorici, Constantii, Anastasii, & Domitiani commemorare: certe Imperator Pertinax, nunquam pascinas suas intueri poterat, quin videre in aquis sibi videretur umbram funestam, gestu feroci, vultuque truculento strictum sibi ensen intentantem. Nero & Caligula noctes insomnes lymphatis, & fanaticis similes per amplissimos Palatiorum ambitus vagati, solem rogabant, ut discussis cælestibus tenebris ortum auroræ urgeret, Suetonio teste. De quodam Apollodoro recenset Plutarchus, eum aliquot noctibus somniasse, pellem sibi detrahi ac bullienti ahenò se immergi, atque à suam conscientia, velut domestico tortore sibi exprobrari: *ego tibi horum causa sum; ego conscientia tua te torqueo*.

IV. Hujus ergo veritatis tantam habentes impostam, ut ait Apostolus, *habemus testium*, vestrâ pace in hunc modum placet ratiocinari: si aliud frænum non foret, quod præcipitem in scelera animum retineat, an non sufficiat; scire, quòd tantæ peccantibus ærumnæ, tantaque animi lanic-

na immineat? Quæ non amentia, posse dormire suaviter, in lecto molli & floribus consperso, quo titulo D. Bernardus conscientiam innoxiam & innocentem compellat, *lectulus conspersus floribus bona conscientia est*, & tormenta equulei eligere? Eia, quid dicitis peccatores? quam excusationem tantæ fatuitatis prætenditis? an forsan lethagro laboratis, illorum more, qui, Jobo teste, spinis, & verpibus velut mollibus in plumis cubabant, & esse sub sentibus delicias computabant? Respondebitis, nî fallor, aliis quidem gravia videri animi tormenta, quæ ex peccato nascuntur, sed vos contrarium experiri, vos nihilominus cum gustu prandere, tranquillè dormire, hilariter conversari; nec homicidia, nec adulteria, nec incæstus unquam vos ita terruisse, ut mortem vobis optaretis, eorum exemplo, qui panico & muliebri metu percussi mortem sibi ipsis intulêre. Sed heu mihi, si vester hic sensus & serium responsum est, ne ego plurimum deceptus sum; credideram enim, eos me hodie alloqui; qui firmâ fide tenerent, esse DEUM, infernum & Paradisum, atque unius noxæ lethalis reum esse, idem esse, ac odio haberi à DEO, reum esse inferni, ac Paradisi extorrem. Hæc autem si creditis, an non omnis culpa gemitus vobis & ululatus exprimat; ciborum nauseam moveat, quietem turbet, & omnem humanæ conversationis amœnitatem velut infuso absinthio inficiat? hæc nimirum deploranda est animi vestri durities & insensibilitas, quam sacra Oracula infelici

Gen. 45. felici illi Esau attribuunt, cum accep-
34. to lentis edulio, comedit, & bibit, &
abiit, parvi pendens, quod primoge-
nita vendidisset. Parvi pendens! ô
cæcos & amentes! an non hoc ipsum
vobis suspiria & lacrimas extorqueat,
dum eò vos pertigisse videtis, ut ne
sentiat quidem mali vestri gravita-
tem? vulnera, quæ non dolent, ut
D. Augustinus ait, vel maximè fata-
lia ac pestilentia sunt; febres, quæ
sui sensum adimunt, sunt maximè
malignæ; hæc est malacia omni tem-
pestate periculosior, quam omni stu-
dio fugiendam clamat Hieronymus &

Epist. ad expedite rudentes, vela suspendite, tran-
Heliodo-
rum. *quillitas ista tempestas est.* Verùm, pa-
ce vestrà dixerim, ego non credo,
rem ita, ut dicitis, se habere, vosque
post DEUM offensum tantam tran-

Iob. 4. 5. quillitatem animi experiri: *quis enim,*
ut Job ait, *quis restitit ei, & pacem*
habuit? Sed demus vos eam experiri;
certè brevissimam illam fore, certò
credite: tamdiu forsitan durabit, quam-
diu juvenus viget, robustæ etiam-
num sunt vires, & mortis vicinæ sus-
picio vos nondum terret: cur au-
tem severitatem Divini Judicii, &
imminentia vobis supplicia non atten-
ditis? Cùm fatalis paulatim hora im-
minebat, ô quæ tunc erit differentia?
tum enim verò non pungentissimus
solum animi remorsus, modò aut
sopitos, aut repressos sentietis, sed
suis veluti solutas catenis furias expe-
riemini, non secus ac tigrides, si
ferrum & vincula: quibus teneban-
tur, evadunt, multò truculentius sæ-

viunt, quàm cùm libertate suâ gra-
derent.

V. Quid non sacrilegum ac ne-
fandum Antiochus ille, cognomento
Illustris, perpetravit? ut Machabæo-
rum narrat historia. Potentissimo ex-
ercitu Hierosolymam ingressus, ro-
ctà ad templum convolvit, & quib-
quid ibi sacrosanctum erat, temerari-
furto abstulit; nec altari aureo, nec
candelabris eodem metallo fulis, nec
reliquis pretiosissimæ suppellectili-
percit: inde immani strage civium
ctà, spoliatis domibus, expilato stu-
rio publico, thesauros absconditos ob-
peculatus, cùm urbis muros autem
non posset, flammis illos in pabulum
reliquit, & superstitem populum
cultu DEI abstraxit, atrocibus in-
terdictis posthac circumcidi vetuit,
immundis victimis Dei sacrificia con-
taminavit, festa legitima in laoni-
tibus violavit, super ipsam sanctuari-
aram Idolum abominandum erecti,
cui certo tempore proprios immolandi
filiòs & oppressas virgines præcepit,
tandem ad omnem veri Dei metuo-
riam abolendam, sacros Codices ex-
ussit, novamque legem intolerabilis
audaciâ condidit, legem in monte Si-
nai datam abolevit, abrogavit, exor-
thoravit. Et tamen legimus, hæc
gravissimorum scelerum colluctum
septem integris, quibus supervixit,
annis, nullam animo ejus inquietudi-
nem, aut remorsum peperisse, sed la-
tum semper & gloriosum, factaque
immenso tumentum, eò arrogantia
pervenisse, ut, sicut scriptura loquitur,
exijit

existimaret, se pra superbia terram ad
 navigandum, pelagus verò ad iter ha-
 bendum deducitur. Sed quamdiu
 hæc omnia? cum vitæ terminum at-
 tigi, num forsitan excutere, aut so-
 pite potuit conscientia remorsus, quos
 tanto prius fastu suppressit? id enim
 verò impossibile illi fuit, cum enim
 infirmus decumberet, ingens animi
 tristitia eum oppressit, summamque
 circa se purpuratorum solitudinem
 conspicatus, in hæc suspiria planctus-
 que protulit: *nunc reminiscor*, inquit,
 sed cuius reminisceris, Rex potentissi-
 me, an fortitudinis tuæ, ac rerum ge-
 starum gloriæ? minime? *Nunc remi-
 niscor malorum, qua feci in Ierusalem.*
 Sed importunum & molestum est,
 o Rex tam tristitia ab infirmo cogita-
 ri: quin lætiora cogitas, & amæ-
 nioribus objectis animum levas: vi-
 ditoriarum potiùs, & palmarum re-
 cordare, quas triumphali manu mes-
 sisti; Ægyptum cogita tibi tributa-
 riam, Palestinam tuæ potestati man-
 cipatam, Syriam domitam & sub-
 jugatam: nonne tu es, qui eductis
 in aciem eodem tempore quaternis
 potentissimis exercitibus Asiam uni-
 versam armorum, & armatorum hor-
 rore inundasti, & terrore nominis tui
 extremis Nili accolis leges posuisti?
 Tua est Babylon, urbs illa & magni-
 tudine, & miraculorum gloriâ forsi-
 tan rotius mundi maxima; tua est An-
 tiochia, tua est Susa; tua sunt; tot po-
 pulorum, quos debellasti, ætaria;
 tua sunt tanta gentium spolia, atque
 trophæa, cur ergo horum memor non
 exultas, non gaudes? Heu mihi, non

possum: *Reminiscor malorum*: cum-
 que miser intoleranda facinora à se
 patrata singillatim enumeraret, violen-
 tias nimirum, crudelitates, injustitias,
 furta & rapinas, interna animi sui
 tormenta his verbis explicavit:
*Recessit somnus ab oculis meis, & con-
 cidi, & corruï corde pra sollicitudine*
*& dixi in corde meo: in quam tribulationem
 deveni? & in quos fluctus
 tristitia, in qua nunc sum, qui ju-
 cundus eram, & dilectus in potestate
 mea? Ecce omni in Deum fide de-
 stitutus & perfidus homo, Rex in-
 solentissimè superbus, omnisque ra-
 tionis contemptor, cum morti vicinus
 accederet, conscientia stimulos, &
 Syndereseos latratum dissimulare non
 potuit; quid ergo accidet Chri-
 stianis? quid Orthodoxis, quales nos
 sumus? Heu non tantum sacrilegia à
 nobis perpetrata, verum & levissimæ
 fraudes, & quodvis vel exiguum de-
 lictum, formidanda nobis specie oc-
 curret, & gelidum nobis sudorem
 exprimet. Si quis æquor aspiciat,
 dum leni malaciâ quiescit, tam lim-
 pidum illud, tam transparentem & pu-
 rum judicat, ut nullam in sinu suo im-
 munditiam fovere crederet: verum
 præstolamini tantisper, dum tempe-
 state coortâ conturbetur, Superi
 fæces eructat? quas sordes? quam
 cloacam, cum algâ putridâ flu-
 ctibus innatante turpitudinem suam
 evomit? Ita omnino peccatoribus in
 morte continget, ut testatur Job:
Anima eorum in tempestate morietur;
 tunc enimverò ad summam usque
 cordis superficiem alga prius profun-*

R. P. Segneri Quadragesimale.

Qq dè

dè delitescens ascendet, idest mendacia, odia, fraudes, & doli omnes, superbia & fastus, omnisque turpitudine & obscœnitas, menti eorum obversabitur: quis tunc ipsis animus futurus sit, judicate. Heu miseri, in eo rerum articulo, non odio solùm sibi ipsis, sed & abominationi erunt: refert sacra pagina, Regem Saulem cum supremo illo ac infelici cum Philistæis prælio fufus, victusque fuisset, jacentem in via publica repertum fuisse, lethali vulnere, quod sibi ipsi desperabundus inflixerat, sauciaturum; cumque mori, ut optabat, non posset, vidit juvenem Amalecitam, quem supplici voce rogavit; ut ultimam morti maturandæ manum admove-

2. Reg. 1. 9. extricandi: *Sta super me, & interfice me, quoniam tenent me angustia.*

Et quis tandem mihi dixerit, quænam hæ angustia fuerint? corporisne, an animi? an ab hominibus, an à dæmonibus excitata? Ut hoc innotescat, consulendus est cum Abulensi textus Hebræus, qui sæpenumero eximios sanè, selectissimosque sensus aperit; sciendum ergo, quòd Hebræa Phrasibus illorum verborum loco: *tenent me*

Abulens. angustia, dicat, tenent me ora vestimenti sacerdotalis. Animo nimirum ejus, oculisque objecti videbantur omnes illi sacerdotes de Nobe, crudelissimè à Saule jugulati; hi atrocissimos in ejus animo dolores, & angustias suscitabant, & ultionem ac vindictam coram divino tribunali

clamabant: *Videbatur sibi Saul pro- pinquus morti videre sacerdotes domini, accusantes eum in judicio coram Domino.* Res, auditu non indigna, sic accidit: cum David exul persequentem Saulem fugeret, contigit, ut & famelicus, & viarum incommodis lassatus ad Abimelechum nobis Nobe magni nominis sacerdotem veniret, à quo benevolentia, & humanitate singulari exceptus, & victum, & arma, quibus carebat, liberaliter accepit: advertit hoc persequens quidam, è famulatio Saulis minister, cumque haud aliam artem magis sibi proficuum esse penes Principem, & timidum juxta & suspiciosum adverteret, quàm, omnibus quidem populis execrabilem, nec minùs tamen usitatam proditionem, rei totius ferriem ad Saulem continuo detulit. Quis explicet, in quas furias, & rabies Rex exarserit? illico Abimelechum ad se advocat, & adducto eum spercilio obliquè intuitus: Tu ergo, inquit, ille es, qui Davidem inimicum meum recipis? Quin gener iste tuus est, reponit promptissimè Abimelech; & quis in tota servorum regum corona fidelitate par Davidi? in pace sapiens est, formidandus in bello: Hoc enim verò à me Deus avertat, ut illum ad me accedentem è domo repellam! Recepi illum, fateor, ac certanum recipiam, quin domus mea tota omni officiorum, & obsequiorum genere illum cum ambitu venerabitur. Vah perfide, respondet Saul, ergo tu quoque in caput meum & Coronam conjurasti? pœnas mihi dabis Abimelech.

melech, & domus tua univerſa? Eja
 agedum, moriantur a&tutum omnes,
 moriantur! Eia milites! ſtricto ferro
 infilite, ſacerdotes trucidate: *con-*
vertimini, & interficite Sacerdotes Do-
mini. Quis crederet? nec unus qui-
 dem militum, viris ſacroſanctis auſus
 eſt manum admovere. Converſus
 ergo Saul ad ſervum Doëgum no-
 mine, Ipfiffimum delatorem ac in-
 dicem, ſolum illum regio juſſu ſub-
 ſtituit, qui crudele mandatum omnium
 ſacerdotum ſtrage exequeretur: nec
 multis imperiis opus erat ſacrilego,
 quin gloriæ ſibi ducens, delationem
 ſuam tam felici ſucceſſu coronari,
 etiam carnificem agere non detrecta-
 vit: atque adeo Saul ad pedes ſuos
 octoginta Sacerdotes impiè trucida-
 tos collabi vidit. Ecce facti ſeriem,
 jam ad propoſitum redeamus: cum
 ad mortis conſinia accederet, videre
 ſibi videbatur Saul, ut Abulenſis ait,
 iſtelligentes illos, ſacerdotali habitu in-
 dotos, vulneribus lividos, & ſanguine
 conſperſos, qui crudelem ſibi tyranni-
 dem exprobrarent, atque animum jam-
 jam abituriſentem violenter retine-
 rent, ut graviore doloris ſenſu more-
 retur, & lentiret ſe mori: *Videbatur*
sibi Saul propinquus morti videre Sa-
cerdotes Domini accuſantes eum in ju-
diſio coram Domino. idipſum, quod
 Sauli iſtelligentes accidit, Auditores, cun-
 ctis peccatoribus evenit: O quæ nova
 animis illorum ſcena aperietur, cum
 in ſerali agone derelicti jacebunt!
 Horrenda aliquibus ſpecie ſeſe ob-
 jicient fraudati mercede mercenarii:
 & pauperes in extrema neceſſitate de-

ſerti; aliis obverſabuntur juvenes,
 eorum conſiliis flagitioſè ſeducti; aliis
 virgines ignominioſè violatæ, inno-
 centes calumniis oppreſſi, religioſi con-
 temptui ac ludibrio habitæ, vos judica-
 te, an non cum Saule exclamaturi ſint:
tenent me anguſtia! clamabunt enim-
 verò, quis dubitet? audite Chryſoſto-
 mum: *Cum enim, inquit, ſemper nos*
ſtimulet peccatorum conſcientia, tum
verò maximè illà horâ, cum hinc ſu-
mus abducendi: tunc enim ſive quis
rapiit, ſive fraudavit, ſive contumeliâ
affecit, univerſus illie peccatorum cu-
mulus renovatur, oculiſque exhibetur,
mentemque ſtimulat. Addit, eveni-
 re illis, quod reis capitalibus in car-
 cere & vinculis uſu venit: ſemper qui-
 dem illi anxietate, & ſollicitudine
 exæſtuant, ſed illa potiſſimum no-
 cte, quæ rigidum examen antecedit,
 cum enim die alterâ ſe nôrunt judici
 ſiſtendos, ac quæſtioni & equuleo
 ſubjiciendos, nec ad breve temporis
 momentum quietem palpebris indul-
 gere poſſunt, niſi quæ aliud vident,
 aut cogitant, quàm tribunal, tor-
 tores, carnifices, funes, cataſtas, equu-
 leos. Id ipſum teſte Chryſoſtomo,
 id caſu noſtro uſu venit: *Quemadmo-*
dum iſi, qui tenentur in carcere, ſemper
quidem deſecti ſunt, ac mærentes, ma-
ximè tamen, ſub illum diem, quo ſunt
educendi, & ad ipſas pertrahendi judi-
cis fores; ſic & anima. Teſtantur
 in horrendæ illæ viſiones, quæ Chri-
 ſtianos in extremo mortis articulo
 conſtitutos terruiſſe leguntur: Clu-
 niacenſis refert, aliquem videre ſibi
 viſum duos leones, aperto & hianti

riū in se insilientes; alius fuit, qui ab immani urso sub mensa jacente dilaniandum se credit, alius, qui à lupo, spondam lectuli circumeunte, in prædam se expectari censuit; alius demum, qui torrentem flammeum cubiculo suo illabi, illudque totum inundare arbitratus est. Novi quidem, hæc terriculamenta probis etiam non raro ad terrorem à dæmone objici, aut esse morborum effectus ac symptomata, quæ vi connaturali facultatem imaginatricem conturbant: verum plerumque sunt perturbatæ ex delictorum memoriâ mentis effectus; credunt enim tunc miseri, creaturas omnes, velut divinæ justitiæ ministras, & vindicandas Conditoris sui injurias adversus se armari. Quid ergo prodest, illa animi monstra, velut catenæ alligata, aliquandiu compescuisse, si in agone cum summa ferocia erumpant, & veluti diuturna fame irritata, facto impetu in nos insiliant? faciant peccatores, quod lubet; indulgeant genio; hilaria vivant, & inquietos animi fluctus dissimulent, seriùs aut citiùs, in vita vel in morte mentem mutabunt. Igitur si tam sollicitè & studiosè ab illis voluptatibus nobis temperamus, quæ morbos generare solent, ut sunt paralyfis, convulsiones, scabies maligna, febres, & podagra; cur non & à peccatis abstinemus, ne illa animi tormenta subeamus, quæ omnium & Christianorum, & gentilium judicio sunt omnium gravissima?

VI. Cùm prudentissima Abigail offensa à marito suo Nabale Davidis

furorem mitigare vellet, preces, excusationes, & variarum rationum momenta admovit: sed quoddam omnium efficacissimum fuisse arbitravit? Audite, quid dixerit: *cum fueris Dominus tibi Domino meo omnia, quæ locutus est bona de te, non erit tibi hoc in singulum Domino meo, quod ipse tu ultus fueris.* Video enim verò, dicebat illa, maritum meum omnis supplicium esse, tu verò, si pro tua clementia & humanitate veniam ei donaveris, nullam quoddam tristitiæ causam coram DEO habebis, quod vindictæ desiderio in mansuetudinem peccatoris: *non erit tibi hoc in singulum.* Id ipsum vobis ingemino, Auditores, cum tam benignas mihi aures præbueris; si vestrùm aliquis vindictæ studus est, si insidias struere incantæ cujusdam pudicitie machinatur, si turpe lucrum affectat, si DEUM porat offendere, contine te, contine inquam, Christiane! nec à pravitate sideris usque adeo te excæcari patere, ut omnem futurorum memoriâ deponas: *respice finem*; omnis enim, quam è flagitio captas, voluptas citissimè evanescet: *velut somnium stans non invenietur*, dicam cum Jobo; sed qui singultus, remorsus, & angustia succedent? quodsi verò DEI amore à peccato abstineas, quâ pace animi perfundèris? veniet, veniet, timida illa hora, *Dies finitionis*, ut cum Ecclesiasticus appellat, cum finitis voluptatibus, lucris, gloriâ, coram divino conspectu nudus apparebis; quantum ibi solatii hauries, si mentis consilii obsecundaveris? *non erit tibi*

in singultum quòd opes & rem familiarem profanis usibus dilapidâris; non erit tibi in singultum, quòd familiæ incrementum injustis mediis quæsieris; non erit tibi in singultum, quòd ingenium cæteraque naturæ dotes malè collocaris; non erit tibi in singultum, quòd potentiâ tuâ ad scelestâ factâ abusis sis; non erit tibi in singultum, quòd valetudinem obcænis voluptatibus attriveris; non erit tibi in singultum, quòd ætatem & annos, ad salutis negotium curandum concessos, non dicam inutiliter, sed impiè consumpseris? Tum enim sermone hujus recordaberis, ac DEO grates habebis immortales, quòd casu etiam fortuito aures illi præbueris, manibus in cælum sublatis gemes, plangesque, ac DEO millies benedices, qui te furore tam insano abripi non permisit, ut ad illum offendendum prolabereris. Heu, qua angustia, dices, cor meum affligeretur, dum nihil quantum in præsentia- rum agnosco, O DEUS! quid sit injuriam summæ majestati intulisse? Tu Deus meus, tu fuisti solus, qui manum mihi adjutricem porrexisti, posuisti super me manum tuam; O favorem! O gratiam! & quando tandem grato eam animo condignè remunerabor? sic, certè loquemini; & utinam eundem in modum universi vobiscum! scio tamen perbene, non omnes, ut David fecit, Abigaëlis consilio parituros, cum falsò existiment, se mendaci illâ, quâ modò gaudent, tranquillitate semper fruituros: relinquamus eos in duritia cordis sui; tandem enim, cum vos in ultimo illo rerum

articulo exultabitis, eorum societati aggregati, de quibus scriptum est: non tanget illos tormentum mortis; id unum ipsis reliquum erit, ut amarum singultiant, & frustra ingemiscant.

P A R S A L T E R A.

VII. **N**ON me later, quid ex eo; quod hæcenus præcipuè ad calcem Orationis disserui, peccatores subtiliter & ingeniosè, ut ipsi putant, illaturi sint: illum nimirum remorsum, quem in mortis articulo experientur, tranquillitatem non tantum non turbare, sed plurimum augere; hinc enim eveniet, ut ex vehementiâ remorsûs majorem antea vitæ horrorem concipiant, & sic facilius ac certius salventur. Verùm, mihi credite, ingens & periculosa est hæc deceptio: an enim graviores conscientia stimuli cogitari possunt, quàm quos antea memorati Reges Saul & Antiochus experti sunt? num tamen idcirco eorum aliquis conversus est? Minime sanè; sed uterque, ex communi SS. Patrum sensu damnatus est. Sed nunquid sceda scelerum suorum species, vivis depicta coloribus, eorum menti objecta est? nunquid gravissimum inde dolorem, & animi tormentum sensere? omnino, atque ita quidem, ut in desperationem adducti sint; tantum enim, tamque grande malum eis videbatur peccatum, ut illis veniam se consequi posse desperaverint. Quid ergo mihi porro objicitis? creditisne etiamnum, extremos conscientia stimulos faciliorem vobis salutis semitam facturos? nequaquam, sed faciliorem duntaxat desperationem,

nem. Nolite etiam consuetam vobis in DEI bonitate fiduciam, aut rectius loquendo, temerariam præsumptionem jactare, quæ idemidem ingeminatis, infinitam esse DEI misericordiam, vosque Eidem adeo confidere, ut illi velut matris brachiis tutò indormire, ac consopiri possitis: ne, inquam, hanc mihi fiduciam jactate; illa enim ipsissima faciet, ut in mortis articulo de Divina bonitate penitus desperetis. Neque hoc insolitum vobis, aut à veritate alienum videatur; qui enim studiis, navigationi, musicæ, equestri exercitationi, picturæ, aut armis tractandis assuescunt, ipso usu longoque exercitio habitum sibi & facilitatem comparant, in nostro autem proposito contrarium contingit, quicumque enim Divinæ, dum vixit, Clementiæ temerè innititur, in mortis periculo eidem gravissimè diffidit. Non cupio, ut mihi credatis, sed D. Xaverio; an enim hanc viro tanto, & Apostolico quidem negabitis, qui ingenti animarum zelo utrumque mundi Hemisphærium complexus, vitam totam in peccatorum omnis generis, sexûs, ætatis, conditionis, ordinis, & nationis conversione impendit? Hic, cum ex Indiis ad socios Romæ degentes litteras daret, disertè affirmat, se longâ, qua moribundis astitit, experienciâ didicisse, neminem in morte difficilius adduci, ut suam in divina bonitate fiduciam collocet, quàm qui, dum viverent, de eadem noxiè præsumebant: *visitabam, inquit, egrotos, & morientes confirmabam, ut aquo fidentique animo è vita*

*discederent, quod quidem longè difficilissimum est iis, qui divinis legibus nimè paraverunt, quippe (montem adverte ad id, quod subjungit) quippe hoc minore divina clementia spe, ac fiducia moriuntur, quò majore ante mortem in sceleribus, & flagitiis volabantur. An quidquam explicatius in rem nostram dici potest? nec quicquam ergo, summoque vestro damno gradem illam fiduciam, quam nunc experimini, morituri vobis promittatis, tunc enim tanto minorem habebitis, quanto majorem in præsentiarum iactatis. Si rationem poscitis, heu illam in promptu ideo modò de divina misericordia adeo præsumitis, quia comparum gravitatem non satis æstimatis, sed velut puerorum crepundia periculum & jocum contemnitis; in morte verò rei hujus momentum, peccati sceditas, & illatæ DEO injuriæ gravitas palàm apparebit: quid mirum ergo, si veniam, quæ vobis modò tantæ facilis apparet, vos obtenturos desperetis? *Circumdederunt me dolores mortis, verba sunt Davidis peccatorum moribundum repræsentantis, circumdederunt me dolores mortis, & qui inde torrentes iniquitatis conturbarunt me. Intellexistis? Edicite modò quanti nunc peccatum faciatis; non quid instar calicis aquæ frigidae? habimus quasi aquam iniquitatem. Atque talis etiam moriturus apparebit id negat David, & pernegat: tunc enim torrentis instar impetuosi se menti infundet, qui confusâ strage omnia miscet, & violento impetu incurre viatores abripit.**

VIII. Dæmones ipsi omni arte & industria collaborabunt, ut scelerum vestrorum magnitudinem summè amplificent, quæ modò levissima esse mentiuntur. Verùm quid dico, Dæmones? Christus, Christus ipse vestram vobis ingratitude, sanguini suo tam injuriosam, exprobrabit: quam ergo in eo fiduciam collocabitis, quem probè scitis, rationem exactissimam penitendum, non dicam de detractio- nibus, maledicentiis, blasphemis, & injuriis, sed de omni verbo otioso? Ille tunc vobis in Cruce nudus, vulneratus, lividus & perfusus sanguine apparebit, stipatus utrinque angelis, terrorem ac formidinem spirantibus, qui manu volumen ingens flagitiorum vestrorum tenebunt, claraque voce vobis exprobrabunt horrendis verbis Regii Plauti: *hac fecisti, & tacui!* Tu enim vero à tenera ætate, & primis unguiculis, non tam nôsse me, quàm offendere capisti; didicisti nomen meum, ut blasphemares, & legem meam, ut conculcaves: *& tacui.* Infami- pelimorum hominum consortio te adjunxisti, quibuscum in omnium scelerum sentinâ te voluisti, eorum doctrinam, sensum, exempla & mores induisti: *& tacui.* Tempia & Basilicas fugisti; conventicula, & malorum cœtus frequentasti: Sacra Lyturgiâ ac divinis officiis neglectis, tabernas & symposia accelsisti; spretis divinis Sacramentis ventri & crapulis lirâti; sermones sacros nauscâsti, pro pudiosa sensuum, & oculorum irritamenta sectatus es: *hac fecisti, & tacui.* Postquam ætatem vitilem atti-

gisti, nullo habito vel sexûs, vel gradûs, vel conditionis respectu, effrenatis desideriis & affectibus tuis servisti: *& tacui;* pessimis morum vitæque exemplis filios educâsti, divini timoris, & Christianæ disciplinæ, ac rerum sacrarum expertes: *& tacui.* Ex amoribus lascivis præceps ivisti in odia & vindictas, inimicis & æmulis irreconciliabilis, illos odio plusquàm Vatiniano persecutus es; tradidisti eos in mortem, effuso eorum sanguine colutularus: *& tacui.* In senio pecunias velut Idolum adorâsti; has iniquis injustisque mediis corrasisti; fidem datam infregisti; justitiam contamina- sti: *& tacui.* Es alienum non expunxisti; in aliorum damnum iniquissimè egisti; in favorem alterius infamia patrare facinora non erubuiti; festos dies non celebrâsti, Oratoria & cœtus sacros non frequentâsti, sacræ orationi non vacâsti, conscientia & animæ curam non habuisti: *hac fecisti, & tacui.* Existimasti iniquè, quod ero tui similis, cumque delicta tua tacite dissimularem, semper me taciturnum credidisti: jam verò *ut parturiens loquar,* cumque Sanguinem meum vilissimi instar luti tam protervè proculcaveris, ille ipse te modò damnabit, qui in tuam salutem effusus est. Hæc enim verò Christus loquetur, quodque pluribus in mortis articulo fecisse scribitur, immersâ forsan in latus manu pretiosissimum suum Cruorem in faciem vestram excutiet, & habe tibi, dicet, sanguinem istum, cedatque in perniciem tuam, qui vitam tibi afferre debuerat. Postquam

quam Christus tuis se oculis subducat, formidanda dæmonum caterva in te infiliat, idque unum aget, ut infelicem tuam animam, obscæni corporis ergastulo solutam excipiant, & ad inferos secum deducant. Credisne ergo, te tantas inter angustias de Divina clementia bene speraturum: O stolidum & fatuum, qui id sibi promittere audeat! videtis igitur, ut ad propositum redeam, ferales illos, quos in mortis articulo experiemur, conscientia stimulos minimè nobis profuturos, ut salutem faciliùs consequamur, sed ut in angustias majores redacti, vehementius affligamur; & in desperationis barathrum præcipitemur.

IX. Hæc cum ita sint, & tempus etiamnum ac mora suppetat, quid porro faciendum superest? quàm pænitentia, pænitentia! iterum repeto, pænitentia! Hæc teste Gentium Apostolo, animo nostro perfectam quic-

tem plenamque tranquillitatem conciliabit, ut tranquillam vitam agamus in omni pietate; reliquæ omnes industria irritæ sunt & frustraneæ. Quis ergo porro juvat, nugis jocique liberalibus, ludisque ac ludicris sese immergere? quid juvat, tantâ morosâ dissolutione, novis in dies animi relaxationibus, comædiis, symposiis, conviviis, & choreis vacare? quamdiu acutissima læthalis noxa spina animo inhæret, omnia explenda & malagmata foris admota nec bilis proderunt; spina extrahenda est, intellexistis? spina extrahenda est, & infixa diu relinquitur, interiora penetrabit, vobisque adeo tenaciter adheret, ut omni retrò sæculorum & otatum æternitate, frustra inter acutissimos dolores gemere, furere & excommare cogamini: *conversus sum absque fine & termino, in autumnâ meâ, & configitur spina.*

SERMO VIGESIMUS QUINTUS.

DIE MERCURII POST QUARTAM DOMINICAM.

Responderunt parentes ejus, & dixerunt: scimus, quia hic est Filius noster, & quia cæcus natus est; quomodo autem nunc videat, aut quis ejus aperuit oculos, nos nescimus. Ioan. 9.